

Aktiivinen vanhuus - itsenäinen suoriutuminen ja vapaus valita

Ikääntyvän yhteiskunnan merkittävin piirre on väestön erilaisuuden kasvu. Mitä iäkkäämpi väestö kunnassa on sitä enemmän kuntalaisten tarpeet ja elämäntilanteet eroavat toisistaan. Yhä useammat kuntalaiset rientävät korkeassa iässä ja toiset taas ovat riippuvaisia toisesta ihmisestä paljon nuorempina. Vuosissa mitattavalla iällä on entistä vähemmän merkitystä. - Ikäsidonaisuudesta pitäisi päästä eroon eikä vahvistaa sitä.

Elämässä pitää olla mieltä, syy elää, kohtuullinen toimintakyky ja toimeentulo. Silloinkin, kun muisti alkaa tuottaa erilaista, omaa todellisuuttaan arkeen, pitää olla valinnan mahdollisuus ja oikeus ilmaista omat mielipiteensä. Kestävintä väestökehityksessämme on se, että yli 90-vuotiaiden määrä keskuudessamme sekä suhteellisesti että määrällisesti kasvaa vuosikymmenestä toiseen. Meidän on sopeuduttava ja totuttava vanhoihin ihmisiin keskuudessamme.

Tanskalaisten tapa kohdata ikääntyneet tanskalaisensa on puhuttanut ja puhuttaa meitä. Itse hämmennyin vuosikymmeniä sitten vastauksesta: "itsenäinen tanskalainen päättää, on itsenäinen ja kantaa vastuuta valinnoistaan". Me kysyimme: "kuka sitten vastaa, kun vanhus eksyy tai kaatuu tai polttaa paitansa sikaarillaan".

Miten me löydämme itsenäisen suomalaisen - itsestämme vanhana ja sitten edellämme kulkevasta sukupolvesta. Jotta suomalainen vanhuus on aktiivista ja meillä on vapaus valita, pitää suhteemme vanhuuteen ja korkeassa iässä oleviin ihmisiin muuttua! Tulevaisuudessa vanhoilla ihmisillä on oikeus valita, oikeus ottaa riskejä ja toimia vastoin tulevien sukupolvien, naapurien tai viranomaisten tahtoa. Pitää olla joka päivä syy nousta sängystä ja elää tämä päivä. Pitää olla elämänpaloa, jotta yleensä kannattaa puhua itsenäisestä suoriutumisesta tai valinnan vapaudesta.

Yhteiskunnan pitää sallia vanhan ihmisen paikka omassa yhteisössään. - Jotta valintamme olisivat viisaita, tarvitsemme oikea-aikaista tietoa siitä, mitä mahdollisuuksia meillä tänään ja korkeassa iässä on. Pitää olla tietoa, jotta voi tehdä kokonaisen elämänkulun kattavan oman elämänsuunnitelman. - Mielellään ennen viranomaisen laatimaa palvelu- ja hoitosuunnitelmaa.

Kun huomaamme haluavamme palveluja ja apua elämäämme, meillä pitää olla helposti löydettävä virtuaalinen ja todellinen paikka, mistä saa luotettavaa tietoa ja hyvälaatuisia palveluja turvallisesti. Sieltä valvotaan palvelutuottajien tuottamaa laatua.

Yksityisen palvelutuotannon pitää olla ulottuvilla kunnallisen palvelutuotannon rinnalla. Jos kaikki tamperelaiset tulisivat palvelujen piiriin Kotitorimme kautta ja valitsisivat itselleen sopivaa, säästäisi

Eeva Päivärinta, Tampereen kaupunki

Tampereen kaupunki noin 3 miljoonaa euroa vuositasolla, tämän hetkisen kokemuksemme mukaan. Kehitämme kotitori-toimintamallia nyt osana omaa, kaupungin toimintaa. Näin lisäämme kuntalaisten mahdollisuuksia valita ja pyrimme hallitsemaan kustannuskehitystä.

Miten sitten valtionhallinto kehittää mahdollisuuksia - kotitalousvähennyksellä on merkitystä. Sillä on merkitystä myös paikallisen pienyrityksyyden syntyymiseen rakennetyöttömyyden vaivaamalla Tampereen seudulla. Kotitorilla on avaimia tukea aloittelevia yrityksiä.

Palvelusetelit raivaavat tietä ja osoittavat, että kuntalaiset haluavat ja tavoittelevat valinnan vapautta, itsenäistä suoriutumista ja aktiivista vanhuutta. Kunpa vielä palvelusetelilainsäädäntö luottaisi enemmän itsenäisten suomalaisten kykyyn vastata valinnoistaan.

Kunpa voisimme kunnissa siirtyä palveluolosuhteiden sääntelystä ja valvonnasta lopputuloksen arviointiin ja valvontaan ja saisimme siinä tukea valtionhallinnosta. Oikea-aikainen palvelutuottajien ohjaus ja valvonta pitäisi olla yksiportaisena kunnissa. Valvontakoordinaattori ja vanhusasiamiehet Tampereella ovat vahvistaneet laadukkaiden palvelujen tuotantoa, kunhan vielä kuntalaiset oppivat ottamaan yhteyttä matalalla kynnyksellä.

Nettipohjaiset, kaikkien ulottuvissa olevat valvonnan ja laadunarvioinnintulokset vahvistaisivat kuntalaisten mahdollisuuksia valita ja saada vastauksia kysymyksiin nopeasti. Selkeämpi työnjako valtionhallinnon kanssa vapauttaisi ja velvoittaisi kunnan viranhaltijat oikeaan työhön kuntalaisten palvelujen parantamiseksi. - Tämän päivän monikerroksinen tapa toimia ja toimintaimpulssejä hämmentävät ja väsyttävät. Kenen ehdoilla ja kenen hyväksi lopputuloksen valvonta, valitus- ja vastausrumbaa toteutetaan nykytilassa? Edistämmekö hyvää, kysymmekö oikeita kysymyksiä? - Mistä mittarit, jolla valtionhallinto voisi varmistua kuntalaisten tasa-arvoisesta kohtelusta ja palvelujen laadusta niin, että tuotantoprosessit olisivat kunnan valvontavastuulla? Nykyinen tapa toimia ei ole kestäväällä pohjalla - pitkään näin ei voi jatkua.

Kun kuljemme kohti valinnan vapautta, tarvitsemme matalan kynnyksen tietoa jakavia itsehoitopisteitä myös pyörille jakamaan tietoa kuntalaisille. Tarvitsemme asiantuntemusta kotiin silloin, kun elämäntilanne heittää meidät erityisluokalle. Kotien pitää mahdollistaa koko elämänsäkaaren mittainen elämä ja meidän pitää voida muuttaa "kirkolle", kun katsomme tarpeelliseksi. Kuntoutuksen pitää olla tässä ja nyt silloin, kun sitä tarvitaan. Myös tässä voisimme ammentaa osaamista tanskalaisilta.

Kun hoidon ja huolenpidon tarpeemme kasvaa, olemme siinä kultaissa leikkauksessa, jossa ratkaisemme tai joku muu ratkaisee elämänlaatumme. Tampereen toimintamallin helmiä on oivallus asiakasohjauksen merkityksestä kotona tapahtuvaa hoitoa järjestettäessä. Viittasin jo Kotitoriinkin. Ymmärrämme kirkkaasti yksilöllisen hoidontarpeen arvioinnin, ohjauksen ja neuvonnan merkityksen.

Tarvittaisiin valtakunnallista toimintakyvyn arviointimenetelmää, kotihoidon kriteereitä, paikallistuntemusta ja aktiivista vuorovaikutusta asiakkaan kanssa. Mitä ikinä vastuutyöntekijällä ikälain luonnoksessa tarkoitetaan - tarvitsemme neuvojan ja kanssakulkijan, joka kuulee asiakkaan äänen ja tekee tilaa asiakkaan valinnalle. Antaa vastuuta asiakkaalle itselleen silloin, kun monenlaiset kysymykset odottavat vastausta elämäntilanteessamme.

Tarvitsemme kotiin tuotettavia palveluja - Sairaalan Geripolilta tulee geriatri kotiin, kun omalääkäri ja kotihoidon työntekijät tarvitsevat tukea asiakkaan asioissa kotona. Erikoistunut hoitaja ohjaa esimerkiksi vaativassa haavahoidossa kotihoidossa työskenteleviä työntekijöitä, omaisia ja asiakasta itseään. Työssä oppiminen on ehdoton edellytys, jotta vanhat ihmiset voivat oikeasti valita kodin tai palvelukodin elämänsä ympäristöksi. Ensisijaista on työntekijöiden osaamisen ja asiakkaan tarpeen kohtaaminen ja sitten ihmisen kohtaamisen taito, jotta vanhat ihmiset saavat tarvitsemansa hoidon ja tuen. Myös oikea-aikaisen tiedon on oltava siellä missä asiakkaan asiaa tai asiakasta hoidetaan. Tiedon pitää kulkea ja tietojärjestelmien sopia yhteen.

Miten vastaamme kuntalaisten ympärivuorokautisen hoidon tarpeeseen? Miten hoidamme muistisairaat ihmiset? - Miksi emme löydä teknologian mahdollisuuksia asettamatta vastakkain ihmisen tekemää työtä ja sen tärkeyttä. Molempia tarvitaan.

Aina siellä missä ihmiset tekevät vanhustyötä tarvitaan työnjohtamista ja yhteiset pelisäännöt sekä yhteistyötä perheiden ja omaisten kanssa. Kunta vastaa järjestämistään palveluista. Viittasin valvonnan ja ohjauksen merkitykseen aiemmin. Tampereen mallin mukainen sisäinen sopimusohjaus itse tuotetuissa palveluissa, kilpailutus, sopimukset ja sopimusohjaus ulkoisessa palvelutuotannossa ovat työvälineitä, joita kannattaa kehittää aktiivista vanhuutta etsittäessä. - Kuntalaisten kuuleminen omissa asioissaan on kuitenkin kaiken lähtökohta. Sitten, pitää olla kyky ja mahdollisuus vastata kuulemaansa.

Aktiivisen suomalaisen vanhuus syntyy luottamuksesta ja halusta välittää. - On vain otettava elämän pituinen elämä haltuunsa ja saatava ottaa myös riskejä - vanhanakin. "Elämä valmistuu kuoleman kautta". Hyvä, yhteisöllisesti koettu lähiomaisen kuolema on myös voimavara, jota emme ole uskaltaneet ottaa käyttöömme tässä ajassa. - meillä on vielä matkaa!